

Đề xuất thay đổi quyền đăng ký sáng chế

Dự thảo sửa đổi Luật Sở hữu trí tuệ đề xuất tổ chức chủ trì nghiên cứu có quyền đăng ký sáng chế và có quyền sở hữu sáng chế khi được cấp văn bằng bảo hộ.

Chiều 14/9, Thường vụ Quốc hội cho ý kiến về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ. Đại diện cơ quan soạn thảo, Bộ trưởng Khoa học và Công nghệ Huỳnh Thành Đạt khẳng định, sở hữu trí tuệ là yếu tố quan trọng để phát triển kinh tế, xã hội vì tài sản trí tuệ có giá trị lớn trong nền kinh tế tri thức, là nguồn lực cho phát triển sản xuất kinh doanh và là công cụ cạnh tranh hiệu quả của doanh nghiệp và nền kinh tế.

Qua 16 năm áp dụng, Luật Sở hữu trí tuệ đã phát huy vai trò trong việc điều chỉnh các quan hệ pháp luật với loại tài sản đặc biệt này. Tuy nhiên, theo ông Đạt, bối cảnh phát triển hiện nay có nhiều thay đổi so với năm 2005. Việt Nam không còn thuần túy là nước "sử dụng tài sản trí tuệ" mà đang chuyển mạnh sang "tạo ra tài sản này phục vụ cho mô hình tăng trưởng theo chiều sâu". Do đó, việc sửa đổi, bổ sung Luật Sở hữu trí tuệ lần này là yêu cầu cấp thiết.

Một trong những điểm mới của dự án luật là đề xuất các tổ chức chủ trì nghiên cứu có quyền đăng ký sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí (là kết quả của nhiệm vụ khoa học và công nghệ sử dụng ngân sách nhà nước) và có quyền sở hữu khi được cấp văn bằng bảo hộ, trừ tổ chức thuộc lĩnh vực quốc phòng, an ninh vẫn do các cơ quan nhà nước thực hiện đăng ký.

Bộ trưởng Khoa học và Công nghệ Huỳnh Thành Đạt trình bày tờ trình của Chính phủ về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ, chiều 14/9. Ảnh: Trung tâm báo chí Quốc hội.

Theo người đứng đầu ngành Khoa học và Công nghệ, phương án này được xây dựng nhằm thể chế hóa Nghị quyết số 20 ngày 1/11/2012 của Hội nghị Trung ương 6 Khóa XI về phát triển Khoa học Công nghệ phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Nghị quyết có chủ trương: "Giao quyền sở hữu các kết quả nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ có sử dụng ngân sách nhà nước cho cơ quan chủ trì nhiệm vụ khoa học và công nghệ".

"Quy định này sẽ tạo động lực khuyến khích các tổ chức chủ trì đăng ký xác lập quyền sở hữu công nghiệp với phần kết quả nghiên cứu có khả năng bảo hộ và thúc đẩy thương mại hóa đối tượng quyền sở hữu công nghệ đó", Bộ trưởng Khoa học Công nghệ nói.

Theo ông, phương án này được sự đồng tình của đa số thành viên Chính phủ vì vẫn bảo đảm được sự quản lý của Nhà nước đối với kết quả nghiên cứu khoa học công nghệ được bảo hộ sở hữu công nghệ có sử dụng ngân

sách. Pháp luật của nhiều quốc gia trên thế giới cũng có quy định tương tự để thúc đẩy hoạt động nghiên cứu khoa học công nghệ, thương mại hóa kết quả nghiên cứu phục vụ phát triển kinh tế, xã hội. Tuy nhiên, để thực hiện phương án, một số văn bản pháp luật có liên quan cần sửa đổi, bổ sung nhằm bảo đảm sự thống nhất trong hệ thống pháp luật.

Do số ít thành viên Chính phủ đề nghị giữ nguyên quy định pháp luật hiện hành, Ban soạn thảo đã thiết kế phương án 2, trình xin ý kiến Quốc hội. Theo đó, quyền đăng ký sáng chế vẫn thuộc về tổ chức, cơ quan nhà nước được giao quyền chủ đầu tư. Việc này sẽ bảo đảm được nguyên tắc tài sản được tạo ra do Nhà nước đầu tư thuộc về Nhà nước.

Dù vậy, trong trường hợp tổ chức, cơ quan nhà nước được giao quyền chủ đầu tư thực hiện quyền đăng ký và trở thành chủ văn bằng bảo hộ thì tổ chức, cơ quan đó cũng không có khả năng thương mại hóa đối tượng được bảo hộ do cơ quan quản lý nhà nước không có chức năng kinh doanh. Việc giữ nguyên quy định hiện hành cũng không thể giải quyết được các bất cập hiện nay do không đủ căn cứ pháp lý cho tổ chức chủ trì kịp thời thực hiện đăng ký sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí là kết quả nhiệm vụ khoa học công nghệ sử dụng ngân sách nhà nước trong một số trường hợp.

"Giữ quy định như cũ không thúc đẩy được việc khai thác, thương mại hóa; làm cho giá trị đầu tư của nhà nước trở nên kém hiệu quả và quan trọng nhất là không thể 'cởi trói' để thúc đẩy nguồn lực đổi mới sáng tạo của cả nền kinh tế", lãnh đạo Bộ Khoa học và Công nghệ nhấn mạnh.

Chủ nhiệm Ủy ban Pháp luật Hoàng Thanh Tùng báo cáo thẩm tra dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ, chiều 14/9. Ảnh: Trung tâm báo chí Quốc hội.

Đại diện cơ quan thẩm tra, Chủ nhiệm Ủy ban Pháp luật Hoàng Thanh Tùng cho biết, thường trực Ủy ban cơ bản nhất trí với phương án 1 của Chính phủ. Tuy nhiên, ông Tùng đề nghị Ban soạn thảo cần tiếp tục rà soát, hoàn thiện phương án này theo hướng bổ sung, làm rõ "*cơ chế phân chia hợp lý lợi ích giữa Nhà nước, cơ quan chủ trì và tác giả*" để thể chế hóa đầy đủ chủ trương của Đảng tại Nghị quyết số 20-NQ/TW.

Đồng thời, Chính phủ cũng cần nghiên cứu mở rộng cơ chế giao quyền sở hữu tương tự đối với giống cây trồng, quyền tác giả và quyền liên quan; khắc phục sự không thống nhất giữa quy định về quyền đăng ký, sở hữu với kết quả của nhiệm vụ khoa học và công nghệ có sử dụng ngân sách nhà nước trong các luật hiện hành để bảo đảm tính thống nhất của hệ thống pháp luật.

Chủ nhiệm Ủy ban Khoa học Công nghệ Môi trường Lê Quang Huy đồng tình với đề xuất của Chính phủ ở phương án 1, nên giao quyền cho các tổ chức khoa học công nghệ. Theo ông, như vậy sẽ khuyến khích được sự sáng tạo của các tổ chức nghiên cứu "nhưng cần tính toán kỹ, đảm bảo phù hợp với luật Khoa học và Công nghệ, Đa dạng sinh học Việt Nam và pháp luật liên quan".

Chủ tịch Quốc hội Vương Đình Huệ nhấn mạnh, đây là luật chuyên ngành, rất khó nhưng sự chuẩn bị của ban soạn thảo và thẩm tra sơ bộ của Ủy ban Pháp luật "rất công phu, kỹ lưỡng". Dự án luật đã cơ bản thể chế hóa được chủ trương của Đảng, Nhà nước; phù hợp với Nghị quyết Trung ương 5, Khóa XII về hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa...

"Tôi đồng tình với phương án 1 của Chính phủ, giao quyền đăng ký sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí là kết quả của nhiệm vụ khoa học và công nghệ sử dụng ngân sách nhà nước cho các tổ chức chủ trì nghiên cứu; nhưng cần phải hài hòa lợi ích giữa đơn vị chủ quản, lợi ích nhà nước và lợi ích tác giả", ông Huệ nói.

Dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ sẽ được trình xin ý kiến đại biểu tại kỳ họp thứ 2, Quốc hội khóa XV khai mạc cuối tháng 10.

Dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung 93 điều (trong đó bổ sung 12 điều, sửa đổi 81 điều) và bãi bỏ một điều, nâng tổng số điều của Luật Sở hữu trí tuệ sau khi sửa đổi lên 233 điều, thuộc 7 nhóm Chính sách đã được thông qua. Đó là chính sách bảo đảm quy định rõ về tác giả, chủ sở hữu quyền tác giả, người biểu diễn, chủ sở hữu quyền liên quan trong các trường hợp chuyển nhượng, chuyển giao quyền tác giả, quyền liên quan; khuyến khích tạo ra, khai thác và phổ biến sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí được tạo ra từ ngân sách Nhà nước; tạo thuận lợi cho quá trình thực hiện thủ tục đăng ký quyền tác giả, quyền liên quan, thủ tục xác lập quyền sở hữu công nghiệp; bảo đảm mức độ thỏa đáng và cân bằng trong bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ; tăng cường hiệu quả hoạt động hỗ trợ về sở hữu trí tuệ; nâng cao hiệu quả của hoạt động bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ; bảo đảm thi hành đầy đủ và nghiêm túc các cam kết quốc tế của Việt Nam về bảo hộ sở hữu trí tuệ trong quá trình hội nhập.

Nguồn: Bộ Khoa học và Công nghệ (MOST).